



**E- kursus SPAA FILOSOOFIA**

**3EAP**

**Koostaja: Kai Tomasberg, TÜ Pärnu kolledž**

**2011**

**SPAA MÕISTE**

## Spaa mõiste

Spaa mõiste kujunemislugu on mitmekesine ning haarab endasse nii võimsa Rooma impeeriumi kui kauged muinasajad.

Et teha sissejuhatus spaa mõistesse, alustame sõna endaga. Võib väita, et SPA on akronüüm ladinakeelsest väljendist: ***Sanitas per Aquas*** tähendades "**tervis läbi vee**".

Ühendavaks võtmesõnaks on siin „vesi“, mis moodustab kogu kontseptsiooni keskme.

Juba muinasaegadel olid inimesed teadlikud vee ravivast toimest ning seda kasutati aktiivselt väga erineval moel.

Kuna maapõu on rikas ning paljudes piirkondades leidub **kuumavee- ja mineraalallikaid**, siis just need kohad muutusid esimesteks ravipiirkondadeks, kuhu inimesed reisisid. „**Tervisevetele**“ minek oli populaarne ning vee raviomadused olid üsna üldiselt teada.

Kui juba vanad kreeklased mineraalvett tarbisid ning veevanne raviotstarbel võtsid, siis vanad roomlased läksid veel kaugemale ning rajasid uhked veekeskused, mida nimetati **termideks**. Imperaator Agrippa ajal rajati uhkeimad Caracalla termid Rooma.

Terme ehitasid roomlased kõikjale Euroopasse.

Teine võimalus on selgitada "spa" mõistet vallooni keele abil, mida räägiti Belgia lõunapoolsetes piirkondades ja kus *espa* tähendab allikat. Seal asus kuulub mineraalveeallikas, mille järgi sai nimetuse ka linnake - Spa.

Tervisevetele armastasid reisida nii võimukandjad kui ka tavakodanikud, kel vähegi võimalusi oli. Tervistav vesi ravis närvi- ja liigesevalusid, samuti vähendas valusid ja pingeid.

Tervistavat mineraalvett soovitati lausa juua – seda tava jätkatakse ka tänapäeval.

Mineraal- ja kuumaveeallikate juurde tekkisid keskused, kus pakuti lisaks veeprotseduuridele ka majutust ja süüa. Nii tekkisid linnakesed kõikjale Euroopasse: Belgiasse, Inglismaale, Saksamaale, Šveitsi, Austriasse, Ungarisse ja mujale.

Mõiste spa levis kõigepealt inglise keelt kõnelevates maades. Saksamaa kasutati sõna *Kurort* ehk ravikoht (*Kur* - ravi) – see levis ka ida- Euroopasse. Seda mõistet kasutati nii kliimaatiliselt soodsa keskkonna kirjeldamiseks kui ka mineraalveeallikate jaoks.

Sakslased kasutavad ka tänapäeval mõistet *Bad* (Heilbad) - mis tähendab "vanni" ja "vanni võtmist", (mis samuti on geograafiline nimi) ja on sarnase tähendusega nagu *le bains* prantsuse keeles – ja tähendab tänapäevases mõttes spaad. Itaalias kasutatakse sõna *terme* ja hispaanias *baños*.

Eurooplased on „ravivõetel käinud“ sajandeid. Vees kas ollakse või seda juuakse – ikkagi selleks, et vee ravivad koostisosad tervist parandaksid. Arstid määrasid ravivee protseduurid mitmete erinevate vaeguste puhul nagu reuma, artriit, naha probleemid, viljatus jne.

Vee ravivõetel pöörati üha suuremat tähelepanu ning sellest arendati välja teadus ning seda õpetati pea kõigis meditsiinilistes õppeasutustes.

Kümbeluskultuuri arenemisele jätsid oma jälje 14.sajandil Euroopas möllanud katk, ning samuti 16.sajandil tohutu süüfilise puhang, mille tagajärjel suleti enamik avalikke kümbelusasutusi. Vesi muutus ohtlikuks ning ligi sajand pigem välditi veega kokkupuutumist. Puhtust peeti nn. kuivalt, kasutades lõhnastatud rätikutega hõõrumist.

Uuesti tuli kümbelmine moodi 18 -19.sajandil, mil avastati taas looduse ilu.

Maailmas eksisteerib veel **erisuguseid spaa vorme** nagu *hamam* ehk aurusaun, soome saun, jaapani *roykan*. Arstid ja ravijad maailma eri maades on ikka ja alati määranud spaa teraapiaid selleks, et tugevdada inimese organismi, saada leevendust kroonilistele haigustele, parandada enesetunnet ning taastada jõudu.

Seda on teinud inimesed aastatuhandeid ning nähtavasti jätkavad seda traditsiooni ka tulevikus.

Spaa tänapäevases mõistes on tervisasutus, kus vee kõrval või asemel pakutakse ravimuda, mineraalvee asemel võib kasutusel olla merevesi, või magevesi. Vesi võib isegi puududa toodete ja teenuste nimekirjast, see võib olla asendatud mähiste ja maskide, turba, õlide ja ravimtaimedega. Mere- või allikavee asemel pakutakse mäestikuõhku või metsavaikust.

Seega ei pea kõik algama ja lõppema veega – oluline on inimese tervis ning selle parendamiseks luuakse üha uusi ja uusi võimalusi.

1980-ndate aastatega on spaast saanud tõeline **rahvusvaheline tööstusharu**. Spaad on avatud nii Euroopas, Aasias kui Ameerikas.

Seoses spaa mõiste globaliseerumise ning tohutu populaarsusega näeme me üha enam, kui erinevalt "spaa" mõistet kasutatakse ja tõlgendatakse. Välja on kujunenud moesõna, trendikas väljend, millele lisandub üha uusi ja uusi tähendusi. Spaa algne mõiste- "tervis läbi vee" on muutumas.

Sarnase nimetuse taga avastame me palju muudki kui algne mõiste lubab. See omakorda ärgitab spaa küllastajat enne tähelepanelikumalt uurima, millisesse spaasse minna.

Tuleb eelnevalt kindlaks teha, milliseid hooldusi seal pakutakse ning kas teenuste ja toodete valik ikka vastab küllastaja ootustele ja soovidele. Kui lähtume vaid nimetusest, võime pettunult avastada, et end spaana reklaamiv asutus osutub lähemal vaatlusel tavaliseks majutusettevõtteks, kuhu on rajatud tagasihoidlik basseini, kuid spaa sügavamast filosoofiast ei tea sealsed töötajad mitte midagi.

Spaateenuste pakkujaks võivad olla ka traditsioonilised ilusalongid, kus spaateenus tähendab tavahooldusele lisatud vanni. Halvimal juhul piirdub spaahooldus vaid pilkukõitva nimetusega. Tihti manipuleeritakse spaa nimetusega, mis tänaseni tagab küllastaja tähelepanu ja omanikule sissetuleku. Kuni jätkub klientuuri igasse spaasse, jätkub ka spaa mõiste omavoliline ja vastavalt vajadusele tõlgendamine. Ehk toob aeg selgust ning üha teadlikumaks muutuv klient oskab teha üha targemaid valikuid ning hinnata kvaliteeti.

Tänapäevane moodne spaa on eripalgeline ja pakkumas erinevaid hooldusi ka kõige nõudlikumalegi küllastajale. Selleks, et pisutki selgust saada sellesse spaade virr- varri, jagatakse spaad erinevateks tüüpideks, aidates nii küllastajal teha õigeid valikuid ja orienteeruda spaade rägastikus.

Oluliseks muutuseks ja trendiks tänapäeva spaakultuuris on tähelepanu koondumine ravilt ennetavale tegevusele ja üldiste tervislike eluviiside propageerimisele, mis tagaks inimestele pika eluea ning hea tervise ka kõrges vanuses.